

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา พฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ซึ่งผู้วิจัย ได้สรุปการศึกษาค้นคว้าและผลการวิจัยตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผลการวิจัย
7. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ปฏิบัติงานอยู่ในจังหวัดต่างกัน ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
 เขต 22

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. พฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. พฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร
 สถานศึกษา และครูผู้สอน แตกต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire)
 ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 1 ชุด
 แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบ
 รายการ (Check list) ประกอบด้วย สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ปฏิบัติงานอยู่ใน
 จังหวัดต่างกัน ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22
 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด
 ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1.1 นำหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ถึงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

1.2 จัดส่งแบบสอบถาม ไปยังผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างตามโรงเรียนต่างๆ และให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม และผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

2. การจัดกระทำข้อมูล ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนแล้ว ผู้วิจัยคัดลอกแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์เท่านั้นมาใช้วิเคราะห์ต่อไป

2.2 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาลงรหัสให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนน แต่ละข้อบันทึกลงในคอมพิวเตอร์ โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม

2.3 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วนำผลการคำนวณมาวิเคราะห์ข้อมูล ตามความมุ่งหมายและสมมติฐานของการวิจัยต่อไป

3. นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์และคำนวณค่าทางสถิติการจัดกระทำ และการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้สถิติการวิเคราะห์ค่า (t – test ชนิด Independent Samples) กับการเปรียบเทียบ สถานภาพปฏิบัติงานในจังหวัดที่ต่างกัน ใช้สถิติการวิเคราะห์ค่า (F-test ชนิด One Way ANOVA) กับการเปรียบเทียบ ขนาดของโรงเรียน ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพฤติกรรมกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 สรุปได้ดังนี้

1. พฤติกรรมกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) เมื่อพิจารณาทั้ง 6 หลัก พบว่า

1.1 หลักนิติธรรม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานและการใช้จ่ายเงิน ตามระยะเวลาที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนด ($\bar{X} = 3.55$) ควบคุมดูแลการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการตามที่ ก.ค.ศ. และ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษากำหนด ($\bar{X} = 3.50$) มีจัดการศึกษาเป็นพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ ให้ได้รับการศึกษาภาคบังคับ ด้วยรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม ($\bar{X} = 3.39$)

1.2 หลักคุณธรรม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ควบคุมดูแลบุคลากร การเงิน การพัสดุ สถานที่ และทรัพย์สินอื่นของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามความต้องการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\bar{X} = 4.26$) มีการวัดผล ประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริง เพียงอย่างเดียว ($\bar{X} = 4.24$) มีการวัดผล ประเมินผลนักเรียนโดยใช้แบบทดสอบเพียงอย่างเดียว ($\bar{X} = 4.22$)

1.3 หลักความโปร่งใส พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ จัดนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยให้ครูทุกคนมีสมุดนิเทศประจำตัวหรือสมุดเยี่ยมชั้นเรียน ($\bar{X} = 3.61$) แจ้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการบรรจุให้ทราบถึงภาระงาน มาตรฐานคุณภาพงาน มาตรฐานวิชาชีพ จรรยาบรรณวิชาชีพ เกณฑ์การประเมินผลงาน ระเบียบแบบแผน หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติราชการ บทบาทหน้าที่ของข้าราชการในฐานะเป็นพลเมืองที่ดี ($\bar{X} = 3.58$) พัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชา ให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพที่เหมาะสมตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ.กำหนด ($\bar{X} = 3.53$)

1.4 หลักการมีส่วนร่วม พบว่า ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ปฏิบัติงานในวันหยุดราชการ เมื่อมีงานจำเป็นเร่งด่วน ($\bar{X} = 3.83$) ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.55$) ส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชา

ทำงานเป็นทีม ($\bar{X} = 3.54$)

1.5 หลักความรับผิดชอบ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ มีการแต่งตั้งคณะทำงานจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทำการวิเคราะห์และจัดทำนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีส่วนร่วมในการวางระเบียบ ออกประกาศ และข้อบังคับของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.66$) เปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ให้ความสำคัญต่อการระดมสมอง ($\bar{X} = 3.65$) ส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ($\bar{X} = 3.64$)

1.6 หลักความคุ้มค่า พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ มอบหมายให้ผู้ได้บังคับบัญชาที่รู้ใจปฏิบัติหน้าที่ที่มีความสำคัญ เพื่อสะดวกในการติดตามตรวจสอบ ($\bar{X} = 3.61$) ยกย่องเชิดชูเกียรติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ มีผลงานดีเด่นเป็นที่ประจักษ์ ($\bar{X} = 3.58$) พิจารณาความดีความชอบของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยการหมุนเวียนเพื่อให้เกิดความเสมอภาคตัดสินปัญหาด้วยหลักประชาธิปไตย ($\bar{X} = 3.57$)

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 22 ของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า หลักคุณธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ หลักความรับผิดชอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่าง

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 22 ปฏิบัติงานอยู่ในจังหวัดต่างกัน โดยภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า หลักคุณธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่าง

4. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 22 ขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา หลักคุณธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ หลักความรับผิดชอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่าง

5. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ประสพการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ประสพการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า หลักคุณธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลักความโปร่งใส และหลักความคุ้มค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่าง

6. แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ตามหลักธรรมาภิบาลที่ควรนำมาพัฒนา มีทั้งหมด 4 หลัก คือ หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย พฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ในครั้งนี้ มีประเด็นที่น่าสนใจ ที่จะนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. พฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ทุกคนมีการศึกษาต่อและจบการศึกษาในระดับการศึกษามหาบัณฑิต หรือระดับปริญญาโททางการศึกษา มีประสบการณ์ในการทำงานสูง ได้รับการอบรมพัฒนาทักษะทางการบริหารอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 เป็นผู้มี

วิสัยทัศน์กว้างไกลในการบริหารงาน รู้จักวิธีครองตน ครองคน และครองงาน มีแนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ส่งเสริมให้บุคลากรเป็นผู้มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา และส่งเสริม ปลุกฝังให้ครูใช้หลักคุณธรรมในการปฏิบัติงานเพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ศิษย์ จึงส่งผลให้พฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิกร นวโชติรส (2550, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น พบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาล ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ตามนโยบายคณะผู้บริหารเทศบาลนครขอนแก่น พบว่า ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอน มีความพึงพอใจตรงกันว่า ทุกโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่นได้มี การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ในทุกๆ องค์ประกอบ โดยภาพรวม พบว่า การบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาล ตามหลักคุณธรรมหลักนิติธรรม และหลักความคุ้มค่า มีความพึงพอใจในการปฏิบัติอยู่ในระดับมากกว่า องค์ประกอบอื่นๆ และองค์ประกอบด้านหลักความโปร่งใสมีความพึงพอใจในการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพรหมเมศวร์ คำผาบ (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อการบริหารงานของโรงเรียน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักความคุ้มค่ารองลงมาคือหลักความโปร่งใส ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หลักนิติธรรม

1.1 หลักนิติธรรม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารจะต้องมีตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงาน และการใช้จ่ายเงิน ตามระยะเวลาที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนด มีการควบคุมดูแลการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหลักเกณฑ์ และวิธีการตามที่ ก.ค.ศ. และ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชัย โนนทิง (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 พบว่า สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ หลักความรับผิดชอบ และ หลักความคุ้มค่า

1.2 หลักคุณธรรม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารควบคุมดูแลบุคลากร การเงิน การพัสดุ สถานที่ และทรัพย์สินอื่นของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามความต้องการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการวัดผล ประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริง พิจารณาให้ความดีความชอบแก่ครูผู้ที่มีผลงานดีเด่นเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ จึงส่งผลให้บุคลากรในสถานศึกษาเกิดความยกย่อง ศรัทธา ให้ความร่วมมือและปฏิบัติงานต่างๆ ด้วยความจริงใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชัย โนนทิง (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 พบว่า สภาพการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุจิตรา มีจำรัส (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอท่ามะกา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 พบว่า โดยรวมและรายด้านมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้หลักความรับผิดชอบ หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า และหลักนิติธรรม

1.3 หลักความโปร่งใส พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดเตรียมเอกสารหลักฐานตามคำร้องขอของหน่วยงานภายนอกที่ทำการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ในการแต่งตั้งคณะกรรมการ หรือบุคคลเพื่อพิจารณาและเสนอความคิดเห็นหรือปฏิบัติการอย่างไร อันอยู่ในอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา หรือสถานศึกษา ทั้งการบริหารกิจการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ และของสถานศึกษา รวมทั้ง นโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิชัย โนนทิง (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 พบว่า สภาพการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

1.4 หลักการมีส่วนร่วม พบว่า ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการจัดสรรงบประมาณตามแผนงาน/โครงการที่กำหนดโดยไม่มีการปรับเปลี่ยน การมอบหมายให้ครูผู้มีความเชี่ยวชาญเรื่องแผนรับผิดชอบจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียนเพื่อให้มีแผนที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ ให้เป็นระบบสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการประสานงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชัย โนนทิง (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 พบว่า สภาพการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

1.5 หลักความรับผิดชอบ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การได้ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีส่วนร่วมในการวางระเบียบ ออกประกาศ และข้อบังคับของสถานศึกษา การแต่งตั้งคณะทำงานจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทำการวิเคราะห์และจัดทำนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา การเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุชิน เรืองบุญส่ง (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน พบว่า การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนตามหลัก ธรรมาภิบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิมลรัตน์ สุทธิดี (2552, หน้า 55) ได้ศึกษาความคิดเห็นของพนักงานและพนักงานจ้างเทศบาลที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก

1.6 หลักความคุ้มค่า พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า มีการมอบหมายให้ผู้ใต้บังคับบัญชาที่รู้จักปฏิบัติหน้าที่ที่มีความสำคัญ เพื่อสะดวกในการติดตามตรวจสอบ การยกย่องเชิดชูเกียรติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ มีผลงานดีเด่นเป็นที่ประจักษ์ การตัดสินใจปัญหาด้วยหลักประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสงเสริม มีพร้อม (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาชั้น

พื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุรินทร์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสมคิด มาวงค์ (2554, หน้า 73) ได้ศึกษา เรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูสังกัดโรงเรียนเทศบาล ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านหลักความคุ้มค่า และด้านหลักความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน โดยภาพรวมแล้วไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หลักการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล มีความคิดเห็นส่วนมากไม่แตกต่างกัน จึงทำให้ความคิดเห็นโดยรวมมีความไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรัตน์ รัตนมณี (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในเขตตรวจราชการที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานเขตตรวจราชการที่ 3 ทั้ง 6 หลัก พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารและครูมีความแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า แตกต่างกัน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม ส่วนหลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า พบว่า ไม่แตกต่าง

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ปฏิบัติงานอยู่ในจังหวัดต่างกัน โดยภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หลักการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล มีความคิดเห็นส่วนมากแตกต่างกัน จึงทำให้ความคิดเห็นโดยรวมมีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุชิน เรืองบุญส่ง (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลตาม ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน พบว่า การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับมาก เรียงลำดับ คือ หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม และหลักความคุ้มค่า ผู้บริหารโรงเรียน

และครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวิชัย โนนทิง (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 พบว่า สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 พบว่า โดยรวมและทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน

4. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หลักการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล มีความคิดเห็นส่วนมากไม่แตกต่างกัน จึงทำให้ความคิดเห็นโดยรวมมีความไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัมพร พุดมี (2551, หน้า 131) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุวธานี เขต 2 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่อยู่ใน โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้บริหารโรงเรียน ขนาดเล็กมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มากกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของไพฑูรย์ บังชิต (2550, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 เมื่อเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาล ในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ พบว่า ทั้งโดยภาพรวม และรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หลักการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล มีความคิดเห็นส่วนมากไม่แตกต่างกัน จึงทำให้ความคิดเห็นโดยรวมมีความไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิรัตน์ รัตนมณี

(2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตตรวจราชการที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตตรวจราชการที่ 3 ทั้ง 6 หลัก พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารและครูมีความแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า แตกต่างกันคือหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม ส่วนหลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ผลการศึกษาพฤติกรรมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยภาพรวม พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยโดยรวม คือ หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หลักนิติธรรม ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการประเมินผลการปฏิบัติงานข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เมื่อเห็นว่าผู้รับการประเมินมีความพร้อมควรเพิ่มการให้ความช่วยเหลือ เมื่อผู้ได้บังคับบัญชาขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

1.2 หลักความโปร่งใส ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการบริหารจัดการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ และของสถานศึกษา รวมทั้ง นโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ควรมีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ หรือบุคคลเพื่อพิจารณาและเสนอความคิดเห็นหรือปฏิบัติการอย่างใดอันอยู่ในอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา หรือสถานศึกษา

1.3 หลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการมอบหมายให้ครูผู้มีความเชี่ยวชาญเรื่องแผนรับผิดชอบจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียนเพื่อให้มีแผนที่มีประสิทธิภาพ ควรมีการจัดสรรงบประมาณตามแผนงาน/โครงการที่กำหนดโดยไม่มีการปรับเปลี่ยน

1.4 หลักความคุ้มค่า ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการพัฒนาบุคลากรให้มี ความรู้ ความสามารถ และทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยคำนึงถึงสิทธิ โอกาสและความเสมอภาค

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน

2.2 ควรเก็บข้อมูลให้มีความหลากหลาย เช่น จากการสำรวจ อาจ เปลี่ยนมาเป็นการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น การสัมภาษณ์ ผู้บริหารตัวต่อตัวหรือจากกลุ่มคณะกรรมการของโรงเรียน สัมภาษณ์คณะครู เป็นต้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี